

פורים המשולש בירושלים משפיע חסד על כל העולם ומבטל קליפת עמלק הכלולה מעשו וישמעאל

בשם הירושלמי (מגילה פ"א ה"א): "רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי, חלקו כבוד לארץ ישראל שהיתה חריבה באותן הימים, ותלו אותה מימות יהושע בן נון".

ופירשו המפרשים הכוונה בזה לכבודה של ירושלים עיר הקודש פלטרין של מלך, כמו שכתב ב"מנות הלוי" (אסתר ב-ח): "שתלו רבותינו ז"ל דבר מוקפת חומה מפני כבודה של ירושלים מימי יהושע בן נון". כי בימי אחשורוש היתה חריבה בלי חומה, לכן תיקנו לכבודה של ירושלים שכל עיר שהיתה לה חומה מימות יהושע בן נון, יש לה חשיבות מיוחדת לחגוג בה את יום הפורים בט"ו באדר כמו שחגגו בשושן, ועל שם כך מכונה הפורים בירושלים בתואר "שושן פורים".

ויש להוסיף תבלין לכאר מהו הכבוד הגדול לירושלים עיר הקודש, שקבעו בה את חג הפורים בט"ו באדר כמו שקבעו בימי אחשורוש בשושן הבירה, כי החשיבות הגדולה של שושן הבירה היתה שהמלך אחשורוש קבע בה את מקום ישיבתו, כמו שכתוב בהתחלת המגילה (אסתר א-ב): "בימים ההם כשבת המלך אחשורוש על כסא מלכותו אשר בשושן הבירה".

אולם אצלנו עיר הבירה היא ירושלים עיר הקודש, שהמלך העליון הקב"ה קבע בה את מקום ישיבתו בבית המקדש, כמו שכתוב (שמות כה-ח): "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם". וכן כתוב (תהלים קלב-א): "כי בחר ה' בציון אוה למושב לו". לכן התחכמו מרדכי ושאר חכמי הסנהדרין לקבוע את יום הפורים בירושלים בט"ו באדר כמו שחגגו ישראל אשר בשושן הבירה, כדי לרמז בכך שאצלנו כלל ישראל עיר הבירה היא ירושלים עיר הקודש, מקום מושב המלך העליון הקב"ה, שאנו יושבים ומצפים שיחזיר את שכינתו לבית המקדש השלישי במהרה בימינו.

כאן המקום להביא מה שפירש הרע"ב (מגילה פ"א מ"א) הטעם שהזכירו במשנה (שם): "כרכים המוקפין חומה מימות יהושע בן נון", ולא אמרו סתם: "המוקפין חומה מיום כניסת ישראל לארץ",

עושים סעודת פורים עד יום אחד בשבת". הטעם לכך מבואר בירושלמי (מגילה פ"א ה"ד) כי בשבת יש מצות עונג שבת, לכן עושים סעודת פורים ביום ראשון שיהא ניכר שהוא לכבוד פורים.

כאשר נתבונן נראה כי לפי האמור מתחלקות שש מצוות שתיקנו חכמינו ז"ל בפורים בג' ימי פורים המשולש, כל יום ב' מצוות: ביום הראשון של פורים המשולש, שהוא ביום השישי ערב שבת י"ד באדר, מקיימים ב' מצוות, קריאת המגילה ומתנות לאביונים. ביום השני של פורים המשולש, שהוא ביום השבת ט"ו באדר, אומרים "על הניסים" וקוראים בתורה "ויבוא עמלק". ביום השלישי של פורים המשולש, שהוא ביום הראשון ט"ז באדר, מקיימים ב' מצוות, משלוח מנות ומשתה ושמחה בסעודת פורים.

והנה ראוי להתבונן הלא מרדכי ושאר חכמי הסנהדרין, כשקבעו לחגוג את יום הפורים בעיירות המוקפות חומה מימות יהושע בן נון בט"ו באדר, כבר ידעו מראש בגודל חכמתם שיהיו הרבה שנים שפורים יחול בשבת קודש [פורים בשאר העיירות בי"ד באדר אינו יכול לחול אף פעם בשבת], ואז יצטרכו לחגוג ג' ימי פורים, וצריך ביאור מה היתה כוונתם העמוקה בזה.

מוקפות חומה מימות יהושע בן נון לכבודה של ירושלים עיר הקודש

ונראה לבאר הענין בזה על פי מה שנשים לב להתבונן, מה ראה מרדכי ושאר חכמי הסנהדרין על ככה, לחלק את הקביעות של יום הפורים לשני ימים, לרוב העולם יום הפורים הוא בי"ד באדר, ואילו לעיירות המוקפות חומה מימות יהושע בן נון יום הפורים הוא בט"ו באדר, הלא בדרך כלל עדיף לאחד את ישראל ולקבוע את החג ביום שהוא מאוחד לכל ישראל.

למדנו הביאור על כך ממה ששנינו במשנה (מגילה ב): "כרכים המוקפין חומה מימות יהושע בן נון קורין בחמשה עשר". והביא הר"ן הטעם לכך

לקראת שני ימי הפורים הבאים לקראתנו לשלום, פורים דפרזים בכל קצווי תבל שחל בי"ד באדר, ופורים דמוקפים בירושלים עיר הקודש מרכז העולם שחל בט"ו באדר, דבר בעתו מה טוב להתבונן במה שאנו חוגגים בשנה זו בירושלים עיר הקודש "פורים המשולש", שהוא חג הפורים הנמשך על פני שלשה ימים, ביום שישי י"ד באדר, ביום השבת ט"ו באדר, ביום ראשון ט"ז באדר.

הסיבה לכך היא כי מרדכי שהיה מראשי סנהדרין, קבע יחד עם שאר החכמים את חג הפורים לדורות עולם בשני ימים, כמו שכתוב (אסתר ט-ט): "ויכתוב מרדכי את הדברים האלה וישלח ספרים אל כל היהודים אשר בכל מדינות המלך אחשורוש הקרובים והרחוקים, לקיים עליהם להיות עושים את יום ארבעה עשר לחדש אדר ואת יום חמשה עשר בו בכל שנה ושנה".

שנינו במשנה (מגילה ב) הכוונה בזה, שבכל העיירות שאינן מוקפות חומה מימות יהושע בן נון חוגגים את יום הפורים בי"ד באדר, כמו שחגגו היהודים בכל מדינות אחשורוש ביום אשר נחו מאויביהם, ואילו העיירות המוקפות חומה מימות יהושע בן נון חוגגים את יום הפורים בט"ו באדר, כמו שחגגו היהודים אשר היו בשושן, שניתן להם עוד יום להילחם עם אויביהם ונחו בט"ו באדר.

נמצא לפי זה כי כאשר חל יום הפורים בירושלים ט"ו באדר בשבת קודש, אי אפשר לקיים בו מצות קריאת המגילה, כמבואר בגמרא (מגילה ד): שגזרו חכמינו ז"ל שלא לקרוא את המגילה בשבת, מחשש שמא יעבירנה ד' אמות ברשות הרבים, על כן תיקנו לקיים המצוות ומנהגי פורים בירושלים בג' ימים, כמבואר בשלחן ערוך (או"ח סימן תרפח ט"ו):

"יום חמשה עשר [באדר] שחל להיות בשבת, אין קורין המגילה בשבת, אלא מקדימים לקרותה בערב שבת, וגובים מעות מתנות עניים ומחלקים אותם בו ביום. וביום שבת מוציאים שני ספרים, ובשני קורין ויבא עמלק, ואומרים על הנסים, ואין

מרדכי הצדיק קבע פורים לכרכים המוקפים חומה מימות יהושע בן נון בט"ו באדר לכבודה של ירושלים

מרדכי אשר הגלה מירושלים נקרא "איש ימיני" כי זכר תמיד הפסוק: "אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני"

זרע קודש: אסתר ביקשה ממרדכי לכנס את ישראל לצום של ג' ימים שיש בהם ע"ב שעות כמספר חס"ד

פורים המשולש בירושלים הוא זכר לג' ימים שהתכנסו ישראל בתשובה כדי לעורר חסד על כל העולם

כי יהושע היה הראשון שנלחם עם עמלק וגם המן היה מזרע עמלק. ומקור הדבר בריטב"א (מגילה ב.): "ובעו רבנן ז"ל, מה ראו אנשי כנסת הגדולה לתלות הדבר ביהושע בן נון, ותיצו הראשונים ז"ל משום דיהושע בן נון הוא שנלחם בעמלק תחלה והמן היה מזרע עמלק".

**"איש ימיני" שהיה מקיים תמיד:
"אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני"**

יש להוסיף תבלין לבאר הטעם שתיקן מרדכי יום מיוחד של פורים בט"ו באדר לכבודה של ירושלים, כי מטעם זה הקדים הכתוב במגילה לספר שמקום מוצאו של מרדכי היה מירושלים (אסתר ב-ה): "איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי בן יאיר בן שמעי בן קיש איש ימיני, אשר הגלה מירושלים עם הגולה אשר הגלתה עם יכניה מלך יהודה אשר הגלה נבוכדנצר מלך בבל". הנה כי כן בהיותו מהגולים אשר הגלה נבוכדנצר מלך בבל מירושלים, היה רגיל על לשונו לומר המזמור בתהלים שתיקן דוד המלך על גלות בבל (תהלים פרק לז): "על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו בזכרנו את ציון".

והנה במזמור זה ישנם שני פסוקים נוראים, המזהירים את ישראל בכל הדורות שלא לשכוח את ירושלים (שם ה): "אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני, תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי". מה נפלא להבין בזה מה שמכנה הכתוב את מרדכי "איש ימיני", וצריך ביאור לשם מה היה חשוב להודיע לנו שבא משבט בנימין.

לפי האמור יש לומר שהכתוב רצה לרמז לנו בכך גודל חיבתו לירושלים, בהיותו "איש ימיני", שתמיד היה רגיל על לשונו מקרא קודש: "אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני", והיות שלא רצה לשכוח את ירושלים זכר תמיד שהוא "איש ימיני". לכן כאשר זכו ישראל בזכות מרדכי הצדיק לנס פורים, שהכתוב מעיד על השמחה הגדולה ששרתה אצל ישראל (אסתר ח-טו): "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר", רצה מרדכי אשר הגלה מירושלים להעלות את ירושלים על ראש שמחתו.

לכן תיקן בכוונה תחילה שכל העיירות המוקפות חומה מימות יהושע בן נון, יחגגו את הפורים ביום מיוחד בט"ו באדר, לכבודה של ירושלים שהיא מוקפת חומה מימות יהושע בן נון, וכך יזכרו ישראל ביום הפורים את ירושלים עיר הקודש, שאנו כל כך משתוקקים שיחזיר הקב"ה את שכינתו לתוכה, כמו שאנו אומרים ג' פעמים ביום בתפלת שמונה עשרה: "ולירושלים עירך ברחמים תשוב, ותשכון בתוכה כאשר דברת".

פורים המשולש ג' ימים ע"ב שעות כמספר חס"ד

הנה מה טוב ומה נעים לבאר לפי זה ענין פורים המשולש בירושלים, שהוא זכר למה שביקשה אסתר המלכה ממרדכי לכנס את כל היהודים, שיצומו בתשובה ותפלה שלשה ימים, לפני שתיכנס אל המלך להשפיע עליו להציל את ישראל מגזירת המן הרשע, כמו שכתוב במגילה (אסתר ד-טו):

"ותאמר אסתר להשיב אל מרדכי, לך כנוס את כל היהודים הנמצאים בשושן וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים לילה ויום, גם אני ונערותי אצום כן, ובכן אבוא אל המלך אשר לא כדת וכאשר אבדתי אבדתי. ויעבר מרדכי ויעש ככל אשר צוותה עליו אסתר".

והנה מצינו ביאור נשגב על כך בדרך רמז בדברות קדשו של הרה"ק מראפשיץ זי"ע ב"זרע קודש" (פורים ד"ה ובכן אבוא), שאסתר התכוונה להמתיק בכך מדת הדין והגבורה, שהיתה מתוחה על ישראל הנמצאים בשושן, בחטא שהשתתפו ונהנו מסעודתו של אחשוורוש, לכן ביקשה שיצומו שלשה ימים שלמים שיש בהם ע"ב שעות כמספר חס"ד.

וזהו שאמרה אסתר למרדכי: "ובכן אבוא אל המלך", אחרי שתכנס את ישראל לצום ולתשובה של ג' ימים, שיש בהם ע"ב שעות כמספר בכ"ן בגימטריא חס"ד, "אבוא אל המלך" העליון לעורר חס"ד על ישראל, "אשר לא כדת", אף שנהגו שלא כדת של תורה. אלו דבריו הקדושים.

יומתק לפרש בזה רמז הכתוב: "ויעבר מרדכי ויעש ככל אשר צוותה עליו אסתר". ופירש רש"י דקדוק הלשון "ויעבר", שעבר על דת של תורה להתענות ביום טוב ראשון של פסח. לפי האמור יש לפרש "ויעבר מרדכי", שהעביר מדת הגבורה למדת החסד, על ידי שכינס את ישראל לצום

ותשובה של ג' ימים. וזהו הרמז בתיבת ויעבר" שהיא אותיות ע"ב רי"ו, שכן חס"ד בגימטריא ע"ב ואילו גבור"ה בגימטריא רי"ו, לרמז שהמתיק את הגבורה על ידי מדת החסד.

"מי יתן מציון ישועת ישראל"

והנה ידוע כי מירושלים עיר הקודש נמשכות כל הברכות והשפעות טובות על כל העולם, כמו שדרשו במדרש שוחר טוב על הכתוב (תהלים יד-ז):

"מי יתן מציון ישועת ישראל. אמר רבי לוי כל הברכות והנחמות והטובות שהקב"ה מביא על ישראל כולם מציון, תורה מציון, שנאמר (ישעיה ב-ג) כי מציון תצא תורה. ברכה מציון, שנאמר (תהלים קלד-ג) יברכך ה' מציון... חיים מציון שנאמר (שם קלג-ג) כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם".

ויש לומר כי מטעם זה תיקנו ברכה מיוחדת של שלום על ירושלים (תפלת ערבית ליל שבת): "הפורש סוכת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל ועל ירושלים", על פי הידוע מאמר הזהרה הקדוש (פרשת יתרו פח.): "כל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין". פירוש, כל הברכות של עליונים ותחתונים תלויות ביום השביעי.

והנה כל הברכות אין להן קיום רק עם השלום, כמו ששינו בסיום המשניות (עוקצין פ"ג מ"ב): "לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, שנאמר (תהלים כט-יא) ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום". נמצא כי בלי שלום שהוא כלי מחזיק ברכה אין ברכה בירושלים, לכן יש צורך לתפלה מיוחדת בשבת על השלום בירושלים.

הנה כי כן יאירו עינינו להבין מה שתיקנו חכמינו ז"ל, כשחל פורים דמוקפים שהוא בט"ו באדר בירושלים ביום השבת, שביום קדוש זה משפיע הקב"ה שפע לכל העולם, יחוגו פורים המשולש שלשה ימים, כי רצו לעשות בכך זכר למה שצוותה אסתר על מרדכי, לכנס את ישראל לשלשה ימים של תשובה שיש בהם ע"ב שעות,

עשו קליפת שור התחבר עם ישמעאל קליפת חמור

בדרך זו מבאר ה"מגלה עמוקות" (תחילת פרשת ויצא) מה שמבואר בזוהר הקדוש, כי מהחיבור בין השור והחמור יוצא כלב שהוא קליפת עמלק, על פי מה שכתוב אחרי שלקח יעקב הברכות מעשו (בראשית כח-ט): "וילך עשו אל ישמעאל ויקח את מחלת בת ישמעאל". הביאור בזה על פי הידוע כי מדתו של יעקב היא תפארת, הכלולה ממדת החסד של אברהם וממדת הגבורה של יצחק.

הנה כי כן כשראה עשו שיעקב הצליח לקחת ממנו הברכות, שפט מזה שהסיבה לכך היא כי מדתו של יעקב היא תפארת הכלולה מחסד וגבורה, ובכך הרי הוא חזק יותר מעשו שהוא רק גבורה דקליפה, לכן התחכם עשו להתחבר עם קליפת ישמעאל חסד דקליפה: "וילך עשו אל ישמעאל ויקח את מחלת בת ישמעאל", כדי שגם הוא יהיה שילוב של חסד וגבורה דקליפה, וחשב כי על ידי זה יוכל להתגבר על יעקב.

לכן שלח יעקב מלאכים אל עשו לומר לו (שם לב-ה): "עם לבן גרתי", ופירש רש"י: "גרתי בגימטריא תרי"ג, כלומר עם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי, ולא למדתי ממעשיו הרעים", ואין אני מתיירא אפילו מהתחברות ב' קליפות של ישמעאל ועשו חסד וגבורה דקליפה. והוסיף לומר לו (שם ו): "ויהי לי שור וחמור", לרמז שיש בכוחו להתגבר עליו אפילו בצירוף שני כוחות הטומאה של השור והחמור.

לפי זה מבואר היטב הביאור של הזוהר הקדוש, כי מהתחברות זו של שני כוחות הטומאה השור והחמור, שהם עשו וישמעאל הממונים על שבעים אומות העולם, יצאה הקליפה הגדולה של עמלק שהוא בבחינת כלב תפארת דקליפה, הכלולה מהשור והחמור עשו וישמעאל חסד וגבורה דקליפה.

מה נפלא הרמז של רבי חיים וויטאל בהגהותיו בגיליון הזוהר הקדוש (פרשת בשלח סה. אות א), לבאר מה שמבואר בזוהר שם הנ"ל, כי מהחיבור של שור וחמור נולד עמלק שהוא הכלב, כי האותיות האמצעיות בין שור וחמור הן כלב, הא כיצד, האות האמצעית של שו"ר היא ו' והאותיות האמצעיות של חמו"ר הן מ"ו, וביחד הן אותיות ו' מ"ו בגימטריא כל"ב.

וכתב ב"מגלה עמוקות" (פרשת וישב) שזהו רמז הכתוב (תהלים קד-ג): "תשת חשך ויהי לילה בו תרמוש כל חיתו יער". כי שורש כל הקליפות השולטות בלילה הוא חש"ך נוטריקון ח'מור שו"ר כלב, שבהם

זוהר הקדוש: ההתחברות של השור והחמור שהם ב' קליפות עשו וישמעאל הולידה את קליפת עמלק

מגלה עמוקות: שבת קודש מפרידה בין חגם של בני ישמעאל ביום שישי וחגם של בני עשו ביום ראשון

מגלה עמוקות: "ירושלים הרים סביב לה", עשו וישמעאל "זה' סביב לעמו", לשמור על ירושלים מהם

כפורים קיבלו ישראל מאהבה לעסוק בתורה "כשור לעול וכחמור למשאו", לבטל קליפת עמלק הכלולה משור וחמור

"ויבחר אותם בתווח", שביתר אותם לשני חלקים והכניס את ישראל בתווח בין שניהם. וזהו רמז הפסוק (תהלים כ-כח): "אלה ברכב ואלה בסוסים", היינו אל"ה אומות מול אל"ה שהם שבעים האומות, "ואנחנו" ישראל שנמצאים בתווח "בשם ה' אלקינו נזכיר".

מוסיף ה"מגלה עמוקות" על כך דבר פלא, כי מטעם זה יום המנוחה של ישראל הוא בשבת קודש, ואילו להבדיל יום חגם של הישמעאלים הוא ביום ו' שהוא צד ימין של שבת קודש, ויום חגם של בני עשו הנוצרים הוא ביום א' שהוא צד שמאל של שבת קודש, וישראל שהם באמצע ניתן להם למורשה יום שבת קודש. וזהו שכתוב (ויקרא כב-לב): "ונקדשתי בתוך בני ישראל" - "בתוך" דייקא, כי בני ישראל נמצאים באמצע בין עשו וישמעאל.

ונראה פשוט שכוונת ה"מגלה עמוקות" היא, כי ישראל הקדושים עומדים בתווח בין עשו וישמעאל כדי להפריד בין האומות, וכן שבת קודש יום מנוחתם של ישראל, מפרידה בין יום שישי ויום ראשון ימי מנוחתם של ישמעאל ועשו, והרי זה על דרך ששינוי במשנה (סנהדרין עא:): "פיזור לרשעים הנאה להן והנאה לעולם ולצדיקים רע להן ורע לעולם, כינוס לרשעים רע להן ורע לעולם ולצדיקים הנאה להן והנאה לעולם".

לפי זה מבאר ה"מגלה עמוקות" דברי הזוהר הקדוש בביאור הלא תעשה: "לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו", כי ישמעאל בהיותו הזוהמא של אברהם אבינו שמדתו חסד, הרי הוא חסד מצד הקליפה שהיא קליפת חמור, לכן הוא ממונה על ל"ה אומות העולם מצד ימין, ועשו בהיותו הזוהמא של יצחק אבינו שמדתו גבורה, הרי הוא גבורה מצד הקליפה שהיא קליפת שור, לכן הוא ממונה על ל"ה אומות העולם מצד שמאל, לכן אסרה תורה לחבר את השור והחמור, כי יש סכנה גדולה לחבר את שני הכוחות הללו, שהם שורש לכל כוחות הטומאה של שבעים שרי אומות העולם,

כדי להמשיך על ישראל מדת חס"ד, ועל ידי זה אנו ממשיכים מירושלים כפורים המשולש חסד גדול על ירושלים ועל כל בני ישראל בכל העולם.

פורים המשולש כשחל בשבת לבטל קליפת עמלק הכלולה משור וחמור

דבר בעתו מה טוב להעלות על שלחן מלכים, מה שביארתי ענין פורים המשולש לפני שלש עשרה שנה בשנת תשס"ח, שהיה אז פורים המשולש בירושלים עיר הקודש, כשנתבקשתי לשמש כ"פורים רב" בשלחנו הטהור של כ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא שליט"א, וביארתי בין הדברים ענין פורים המשולש, והנה ביאור הדברים בהרחבה.

פתח דברינו יאיר במה שמבאר בזוהר הקדוש (פרשת בשלח סד:): שורש קליפת עמלק, על פי מה שמבאר פנימיות מצות לא תעשה (דברים כב-ו): "לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו", שאסור לחבר שני כוחות הטומאה של השור והחמור שבהם נאחזים אומות העולם, כי ההתחברות ביניהם מולידה את הכלב שהוא קליפת עמלק.

והנה מה שמצינו ביאור אמיתי על דברי הזוהר הקדוש ב"מגלה עמוקות" (פרשת ויצא) ובספרו על ואתחנן (אופן עא), על פי יסוד גדול שכתב בפרשת לך לך לבאר מה שהראה הקב"ה לאברהם אבינו בברית בין הבתרים (בראשית טו-ו): "ויקח לו את כל אלה ויבחר אותם בתווח", כי שבעים אומות העולם נחלקות לשני חלקים, ל"ה אומות מימין של הקדושה, ושרו של ישמעאל ממונה ועומד עליהן, ולעומתן ישנן ל"ה אומות משמאל של הקדושה, ושרו של עשו ממונה ועומד עליהן.

נמצא לפי זה כי שבעים אומות הן אל"ה מול אל"ה, כלומר ל"ה אומות מימין עם א' העומד עליהן וכן ל"ה אומות משמאל עם א' העומד עליהן, ואמנם ישראל עם קדוש נמצאים בתווח באמצע בין שני אל"ה, וזהו רמז הכתוב: "ויקח לו את כל אלה", ב' פעמים אל"ה של ע' אומות,

ויצא קמו: כי שלושת האבות הם ג' עמודים אלו: "על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים, התורה דא יעקב, העבודה דא יצחק, גמילות חסדים דא אברהם".

נמצינו למדים מזה כי יעקב אבינו הוא עמוד התורה. הנה כי כן על ידי שעסק יעקב בתורה: "כשור לעול וכחמור למשאו" מצד הקדושה, זכה להכניע את ההתחברות של עשו וישמעאל שור וחמור שמצד הקליפה. וזהו ששלח יעקב לומר לעשו: "ויהי לי שור וחמור", כי על ידי שעסקתי בתורה בבחינת שור וחמור, אצליח להכניע אותך גם אחרי שהתחברת עם קליפת ישמעאל.

נפלא להבין בזה מה שדרשו בגמרא (סנהדרין קו.) מה שכתוב: "ויבוא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים - שריפו עצמן מדברי תורה, שנאמר (ירמיה מז-ג) לא הפנו אבות אל בני מרפיון ידים". ופירש רש"י: "הכי נמי רפידים רפיון ידים הוא, כלומר מפני שרפו ידים מן התורה בא עליהם עמלק". הרי לנו דברים ברורים כי כוחו של עמלק הוא בעוון ביטול תורה, ולפי האמור הכוונה בזה, כי על ידי שלא עסקו בתורה "כשור לעול וכחמור למשאו", נתעוררה עליהם קליפת עמלק הכלולה משור וחמור.

מעתה ירווח לנו להבין הטעם שקיבלו ישראל בנס פורים את התורה מאהבה, כי כשראו שהמן מזרע עמלק עמד עליהם, הבינו מזה כי הסיבה לכך משום שלא קיבלו ברצון לעסוק בתורה שבעל פה "כשור לעול וכחמור למשאו", לכן לא היה להם הכח להכניע את קליפת עמלק הכלולה מהשור והחמור.

אולם כשראו כי מרדכי הצדיק שהיה מראשי הסנהדרין, הכניע את המן קליפת עמלק בכח עמלו בתורה, הבינו מזה שהצליח לעשות כן רק משום שעמל בתורה "כשור לעול וכחמור למשאו", על כן קיימו וקיבלו ישראל את התורה שבעל פה מאהבה לעמול ולהתייגע עליה "כשור לעול וכחמור למשאו", בידועם שבזכות זה יזכו להינצל מקליפת עמלק, ולקיים בכך מצות מחיית עמלק שבזכות קיום המצוה נזכה לגאולה שלימה במהרה בימינו אמן.

היוצאת מההתחברות של השור והחמור שהם עשו וישמעאל, לכן ראוי לבטל קליפות אלו על ידי קדושת השבת, המפרידה בין יום שישי יום חגם של ה'ישמעאלים, ויום ראשון יום חגם של הנוצרים בני עשו.

לכן לא שייך פורים המשולש, כי אם בעיירות המוקפות חומה מימות יהושע בן נון שקבעו אצלן פורים בט"ו באדר, אשר כפי המבואר הוא זכר לירושלים שהיא מוקפת חומה מימות יהושע בן נון, כי דוקא בירושלים שהיא בבחינת "הרים סביב לה", ב' קליפות עשו וישמעאל שמהן יצא הכלב שהוא עמלק, צריך לבטל את חגם של עשו וישמעאל ביום שישי וביום ראשון על ידי פורים המשולש, שהוא קדושה משולשת כל שלשה הימים שמתעלים בקדושה, ומבטלים בקדושתם את אחיות עשו וישמעאל.

קבלת התורה כשור לעול וכחמור למשאו

הנה מה טוב ומה נעים לבאר לפי זה מה שדרש רבא בגמרא (שבת פח:) מה שכתוב במגילה (אסתר ט-ז): "קיימו וקיבלו היהודים עליהם ועל זרעם", כי בימי אחשורוש קיימו וקיבלו ישראל את התורה מאהבה בנס פורים, מה שקיבלו במתן תורה רק בכפיית החר, על פי מה שמבואר במדרש תנחומא (פרשת נח אות ג) כי בשעת מתן תורה קיבלו ישראל ברצון רק את התורה שבכתב, אבל תורה שבעל פה שצריך הרבה עמל ויגיעה לקנותה לא רצו לקבל, וצריך ביאור מדוע אם כן קיימו וקיבלו בפורים גם את התורה שבעל פה מאהבה.

ונראה לבאר הענין בזה על פי מה שכבר הבאנו בשם הזוהר הקדוש, כי מה שאמר יעקב אבינו: "ויהי לי שור וחמור", רמז בכך שזכה לשלוט על ב' קליפות שור וחמור שהם עשו וישמעאל להכניעם בכח קדושתו. ויש לומר איך זכה יעקב אבינו להכניעם, על פי מה ששנינו בגמרא (עבודה זרה ה:): "תנא דבי אליהו לעולם ישים אדם עצמו על דברי תורה כשור לעול וכחמור למשאו".

והנה שנינו במשנה (אבות פ"א מ"ב): "על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים". ומפרש בזוהר הקדוש (פרשת

נאחזים כל אומות העולם. וכתב ב"אמרי נועם" (פרשת תצוה ושבת זכור אות ד) כי זהו שהתפללה אסתר במזמור אילת השחר (תהלים כב-כא): "הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי", שתזכה להינצל מהמן הרשע מזרע עמלק שהוא קליפת כלב.

"ירושלים הרים סביב לה" ב' קליפות עשו וישמעאל

בדרך זו במסילה נעלה לבאר ענין פורים המשולש בירושלים, על פי מה שכתוב (תהלים קכה-ב): "ירושלים הרים סביב לה וה' סביב לעמו מעתה ועד עולם". ופירש ב"מגלה עמוקות" (מהדורא תניינא פרשת וישב): "ירושלים הרים סביב לה, שהן עשו וישמעאל מסבבין אותה, ורצו שיהיה להם [חלק] בקדושה, אבל וה' הוא ובית דינו למעלה, סביב, טובבים ומקיפים שתהיה ירושלים לעמו, ואין לסטרא אחרא חלק בה".

נקדים עוד מה ששנינו (שבת קיח:): "אלמלי שמרו ישראל שבת ראשונה לא שלטה בהן אומה ולשון, שנאמר (שמות טז-טז) ויהי ביום השביעי יצאו מן העם ללקוט, וכתוב בתריה (שם יז-ח) ויבוא עמלק". וביאר ה"בני יששכר" (שבתות מאמר א סימן י) הענין בזה על פי ה"מגלה עמוקות" הנ"ל, כי שבת קודש מבטלת ב' קליפות ישמעאל ועשו, שעומדים מצד ימין ושמאל של הקדושה וממונים על שבעים אומות העולם, לכן אם היו ישראל שומרים שבת ראשונה "לא שלטה בהן אומה ולשון".

ויש להוסיף תבלין לדברי ה"בני יששכר", כי מטעם זה מיד אחרי שחיללו את השבת כתוב "ויבוא עמלק", כי היות שקליפת עמלק נולדה על ידי ההתחברות של עשו וישמעאל, לכן על ידי שחיללו ישראל את השבת נתחברו ב' קליפות ישמעאל ועשו העומדים משני צדדי הקדושה, ועל ידי זה בא עמלק הכלב שנוולד מההתחברות של השור והחמור.

מעתה יאירו עינינו וישמח לבנו להבין ענין פורים המשולש בירושלים, כשחל פורים בירושלים ט"ו באדר בשבת קודש, שאז אנו חוגגים שלשה ימי הפורים, ביום השישי ביום השבת וביום ראשון, ולפי המבואר הענין בזה, כי היות שהמן מזרע עמלק הוא בבחינת קליפת כלב,

תודתנו וברכתנו נתונות לאלו שנדבו את הוצאת הגליון לזיכוי אחינו בני ישראל

משפחת מהדב הי"ו - לעילוי נשמת אמם האשה החשובה מרת לאה בת וירג'ני ע"ה

לקבלת המאמרים באימייל: mamarim@shvileipinchas.com